והא לית ליה לרבי מאיר *איסור חל על איסור נהי דאיסור חל על איסור לית ליה איסור מוסיף ואיסור א] כולל אית ליה: כגון שבא על אמו והוליד בת דאיסור בתו ואחותו בהדדי אתי, ב] נשאת לאחיו מינו דאיתוסף איסור לגבי אחין איתוסף איסורא לגבי דידיה, נשאת לאחי אביו מינו דאיתוסף איסורא לגבי ג] שאר אחי אביו איתוסף לגבי דידיה ה"ל אשת איש מינו דאיתוסף איסור לגבי עלמא איתוסף נמי לגבי דידיה, ה"ל נדה מינו דאיתוסף איסור לגבי בעלה איתוסף נמי לגבי דידיה: **מתני'** ד] *הבא על בת בתו חייב עליה משום בת בתו וכלתו, ה] ואשת אחיו ואשת אחי אביו (ואחות אשתו) ואשת איש ונדה ר' יוסי אומר אם עבר זקן ונשאה חייב עליה משום אשת אב ו] וכן הבא על בת אשתו ועל בת בתה: **גמ'** קתני חייב עליה משום אשת אב ומי שריא ליה? א"ר יוחנן כגון שנפלה לו ז] ליבום א"ה מאי עבר? א"ר יעקב שעבר משום כלת בנו שניה כדתני' *כלתו ערוה וכלת בנו שניה וכן אתה מוצא ח] בבת בנו ובבת בן בנו עד סוף כל הדורות: ומי אית ליה לר' יוסי איסור חל על איסור והא תנן *עבר עבירה שיש בה שתי מיתות נידון בחמורה רבי יוסי אומר נידון בזיקה ראשונה שבאה עליו ותניא *כיצד א"ר יוסי נידון בזיקה ראשונה? חמותו ונעשית אשת איש נידון משום חמותו, אשת איש ונעשית חמותו נידון משום אשת איש? א"ר אבהו מודה רבי יוסי באיסור מוסיף וכן כי אתא רבין א"ר יוחנן מודה ר' יוסי באיסור מוסיף, ט] מאי איסור מוסיף איכא הכא? דאיכא ברא לסבא י] מינו דאיתוסף איסורא לגבי בריה איתוסף איסורא לגבי דידיה: **מתני'** יא] הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו, וכלתו, ואשת אחיו, ואשת אחי אביו, ואחות אשתו, ואשת איש, ונדה, וכן הבא על אם חמיו ועל אם חמותו רבי יוחנן בן נורי אומר הבא על חמותו חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו, אמרו לו יב] שלשתן שם אחד הן: **גמ'** א"ר אלעזר א"ר הושעיא: ר' יוחנן בן נורי וסומכוס אמרו דבר אחד: ר' יוחנן בן נורי הא דאמרן, סומכוס מאי היא דתנן

שחטה

והא לית ליה לר' מאיר כו' · דהא לא בעי' לאוקמי לעיל אלא באיסור כולל ומוסיף: **מינו דאיתוסף איסורא** בה לגבי שאר אחין · משום אשת אח איתוסף נמי איסורא גבי דידיה: **נשאת לאחי אביו מינו דאיתוסף איסורא לגבי אחיו איתוסף לגבי דידיה** · ולגבי אחיו משום אשת אחי (א) האב: ל"א *ה"ג מינו דאיתוסף איסורא לגבי בני אחי אביו משום אשת אב: **מתני' בת בתו וכלתו** · שנשאה בנו: **ואחות אשתו** · שהיה נשוי את בת חמתו שהיא אחות בת בתו מן האב כגון שהיתה לו בת מאשה אחרת ונשאה זה האב חמיו של בעל בתו, ונשא זה על בתו של חמתו שהיא לו בת בתו שהיא אחות אשתו: **ואשת אחיו** · שמת בנו ונשאה אחיו של זה: **ואשת אחי אביו** · שמת אחיו ונשאה אחי אביו: **אם עבר הזקן** · אביו של זה ונשאה ואחר כך בא עליה זה חייב אף על אשת האב: **וכן בת אשתו** · חייב עליה משום בת אשתו וכלתו ואשת אחיו כו' וכן בת יג] אשתו חייב עליה משום כל אלה: **גמ' ומי שריא ליה** · לאביו* של זה והא אשת אחיו היא דהא מחייבינן ליה לבנו משום אשת אחי אביו אלמא אסירא ליה לאביו משום אשת אח ואין לו אישות בה ומאי קאמר רבי יוסי חייב עליה משום אשת אב: **שנפלה לו ליבום** · מאחיו שמת בלא בנים ובא הוא ליבמה (ב): **אם כן מאי עבר זקן** · הא שפיר עבד דאינה אסורה עליו משום איסור ערוה ואם תאמר כלתו היא דהא מחייבינן לבריה משום אשת אח, לאו פירכא היא דאיכא לאוקמה 'דאשת אחיו' של בנו מאמו היא ולאו כלתו של אב היא אלא אשת חורגו ומותרת לו: **דעבר משום כלת בנו שהיא שניה** · מדברי סופרים דהא חייבו לבריה משום כלתו והוא הדין נמי דמצי לתרוצי דעבר משום 'בת בת בנו' שהיא שניה אלא חדא מינייהו נקט: **שתי מיתות** · חמותו ואשת איש איכא שריפה וחנק, ושריפה חמורה מחנק: **בזיקה ראשונה** · ולא באחרונה דאין איסור חל על איסור: **מודה ר' יוסי** · במתני' דאיכא איסור מוסיף, ה"ה בכולל ובת אחת כדמפרש לקמן, הלכך חמותו ונעשית אשת איש אף על גב דאיכא איסור מוסיף דאיתוסף איסורא דאשת איש אכולי עלמא אפ"ה נידון בחמותו משום דחמורה היא יד] אבל אשת איש ונעשית חמותו ליכא לא כולל ולא מוסיף (ג): **וליכא בבת בתו ועבר אביו ונשאה מאי איסור מוסיף איכא** · דליתוסף איסור אשת אב אהאי: **כגון דאית ליה ברא לסבא.** דאיתוסף איסורא אההוא ברא משום אשת אב ואחיו של זה הוא דמגו דאיתוסף איתוסף נמי אהאי: **מתני' ר' יוחנן בן נורי אומר כו' משום חמותו ואם חמותו** · שהיה נשוי בתה ובת בתה, ואם חמיו שנשא את בת בנה: **שלשתן שם אחד** · בחד קרא כתיבי ובחד לאו הלכך אין חילוק חטאות ביניהם: **גמ'** שחטה

נשאת לאחיו מינו דאיתוסף כו' · פירוש משום אשת אח וא"ת והא ממזרת היא ואם כן היאך אסורה לאחיו משום אשת אח היאך חל איסור אשת אח על איסור ממזרת ויש לומר דמיירי דאחיו נמי ממזר ואם כן ליכא איסור ממזרת דהא עצמו כמו כן ממזר ועי"ל דאיסור חמור חל שפיר על איסור קל כדפרישית לעיל:

הבא על בת בתו · הקשה רבינו ברוך אמאי לא חשיב בהדייהו בת בנה כגון שנשא בתו לבן אשתו וילדה לו בת דהויא בת בתו ובת בנה בבת אחת וגם בסיפא קשה אמאי לא תני בת בנה ובת בתה טו] דמשכחת לה ביעקב שנשא רחל ולאה שאינם אחיות ויש לה בן לרחל מאדם אחר ונשא בת לאה שהיתה לה מיעקב וילדה בת לאה בת ובא יעקב עליה הרי היא בת בן אשתו ובת בתו ולפי מה שפי' לקמן דמתני' לא מיירי רק באיסור מוסיף ניחא שפיר והקשה הקדוש ה"ר יוסף טוב עלם אמאי לא תני חמותו כגון שנשא בת בת בתו דבת בתו היא חמותו וי"ל *דת"ק לא מיירי בעבד איסורא ומהאי טעמא לא תני אם חמותו ואם חמיו טז] ושניות הן ואפילו לרבי יוסי נמי דמיירי בעבר זקן ונשאה יש לומר להכי לא תני להו יז] דהוי איסור כולל ואפילו לר' חייא דאמר פרק ד' אחין (יבמות לב: ולג.) לר' יוסי מחייב תרתי משום איסור כולל הייט באיסור כולל בשם אחד אבל בשני שמות יח] לא ומש"ה ניחא לדידיה גבי אשת איש ונעשית חמותו דלא אמרי' נידון בחמותו משום דשני שמות הן:

ואחות אשתו · ואומר הר"י דלא גרס ליה דאם כן שבע הוו ולדתני לעיל שש ליתני שבע ואם תאמר וליתני שבע יט] וליחשוב אחות אשתו וכגון שדינה בת יעקב נישאת לאדם מעלמא וילדה לו בת ולאותו אדם היה לו בת אחרת מאשה אחרת ונשאה יעקב ואם כן הרי בת דינה ליעקב בת בתו ואחות אשתו וחיילא איסור אחות אשתו באיסור כולל מינו דמיתסר בשאר אחיות משום אחות אשה איתסר נמי בבת דינה משום אחות אשה ויש לומר דלא תני רק איסורי דמודי בהו ר' יוסי ומיירי בסיפא דהיינו איסור מוסיף ואפילו לר' חייא דאמר *דאית ליה לר' יוסי איסור כולל י"ל לא נחת למיתני במתני' רק איסור מוסיף וא"ת מכל מקום אמאי לא תנא אחות אשתו ובבת אחת וכגון שיעקב נשא כ] אחותו נכרית של בת דינה בת יעקב וילדה לו בת השתא הויא אותו בת של דינה בת בתו של יעקב ואחות אשתו ויש לומר דבאיסורא כא] שחל ע"י קדושין לא תני אלא אותה שחל האיסור מיד בשעת קדושין והשתא מיד שנשא יעקב בת האיש לא היה שום איסור עד שנולדה כב] דינה מאותו האיש אז חל איסור אחות אשתו עם איסור בת בתו וא"ת ובגמרא כג] נמי דקאמר מודי ליה באיסור מוסיף מגליה דילמא כולה מתני' באיסור בת אחת מיירי וכגון כד] שנתקדשה הלה פחות מבת ג' שנים דכי נשלם שנה שלישית אז חלו כל האיסורין כה] ותשיב במתני' בבת אחת וי"ל דלא חשיב איסורא שע"י קדושין אלא כשחלין בשעת קדושין ולא בבת אחת הויין כו] עלה הרי לא חלו שום איסור עד נגמר שלש שנים ויום אחד ועוד י"ל דמתני' לא אתיא לאורויי רק באיסור מוסיף כמו שפירשתי:

אשת אחיו · הייט אשת אחיו מאמו דאי מאביו היאך נשאה זקן (ד) כז] ולא תפסי בה קידושין דהויא כלתו ומכאן משמע דאשת אחיו מאמו בכרת כח] ומחייב עליה חטאת והא דממעט בתורת כהנים הייט מעריריות אבל כרת איכא:

הרי

תוספות **מינו** דאיתוסף איסורא לגבי בני אחיו וכו' · הייט ב' משום אשת אב ואשת אחי אביו באיסור מוסיף: **שעבר** משום כלת בנו שניה · ופ"ק מוקי לה ואיסורא דרבנן איכא לא חשיב ליה: **מודה** רבי יוסי באיסור מוסיף · שאיסור חמור חל על איסור הקל או באיסורין שוין כגון איסור אח ואיסור אחות אשה אבל קל על חמור לא חיילא אפי' באיסור מוסיף הילכך חמותו ונעשית אשת איש כו' ור' יוסי דאמר לאוספי באשת אב אינו מודה בהכי דהזכיר בפ"ק דבשלמא כלתו דבסקילה חייל אבת בתו דבשריפה ואשת אב חייל אכלתו דשניהן שוין אבל אשת איש דבחנק לא חיילא אשריפה ואסקילה וכ"ש אחות אשה ואשת אח ואשת אחי אביו וכדם דחייבי כריתות גרידי לא חיילי הילכך לר' יוסי לא משכחת אלא ג' בת בתו וכלתו ואשת אב: **מודה** ר' יוסי באיסור מוסיף · פירש"י דה"ה באיסור כולל ולא משמע הכי בפרק ד' אחין:

עין משפט נר מצוה

לח א מיי' פ"ד מהל' שגגות הל' ג:

לט ב מיי' פ"ב מהל' איסורי ביאה הל' א ופ"א מהלכות אישות הלכה ו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' טו סעיף יט:

מ ג מיי' פ"ד מהל' סנהדרין הל' ד:

מא ד מיי' פ"ד מהל' שגגות הל' ד:

שיטה מקובצת

א] ואיסור בת אחת אית תיבת כולל נמחק: ב] נשאת לאחיו מאביו דא"ל מאמו אין קדושין תופסין בה דהויא ארוהו מאמו אבל כלתו לא מצי למיתני הבא כמו בסמוך שהרי היא אסורה לבנו דהויא לה אחותו ולא תפסי בה קדושין ואחות אשתו נמי לא משכחת לה כמו בסמוך ולא מצי למיתני נמי הבא רבי יוסי אומר אם עבר הזקן ונשאה כדתני בסמוך שהרי אין קדושין תופסין בה שהרי היא בת בתו: ג] שאר בני אחי אביו איתוסף נמי איסורא לגבי בקצת ספרים גרים מינו דאיתוסף איסורא לגבי אחי אביו וס"ג לגבי אביו ויס"ג לגבי אחיו: ד] עי' בחדושין: ה] וכלתו ואחות אשתו ואשת אחיו ואשת אחי אביו ואשת איש: ו] וכן הבא כו' פי' מתני' נמי תמצא כולן בת אשתו וכלתו כו' ולרש"י דחשיב לעיל אחות אשתו תוכל נמי לחשבה כאן כגון שהיה בת אשתו מראובן ויש לו לראובן בת מאשה אחרת ונשא עמלק אשתו של ראובן ובתו שהיה לו מאשה אחרת דהויא לה בת אשתו ואחות אשתו וכן בבת בתה תוכל למצוא כולן: ז] לו ליבום א"ה מאי עבר א"ר אחא בר יעקב: ח] מוצא בבן בנו ובבן בן בנו עד (תיבות בבת ובבת נמחק) ס"א בבת בן בנו ובבת בן בן בנו כו': ט] עי' בחדושין: יא] הבא על חמותו · גם כאן גרים רש"י אחות אשתו דוק ותמצא לכלתו מיהו אחות אשתו לא תמצא (הבי) [הבא] כי אם באיסור כולל ובשם אחד מינו דאכלל בשאר אחות משום אחות אשתו איתכלל נמי לגבי חמותו וכלתו משכחת לה כגון שעמלק ובנו עמלק נשא האם הבת ובנו נשא האם דהוי האם לעמלק חמותו וכלתו: חייב עליה משום חמותו ואם חמותו ואם חמיו כגון שהיה נשוי ג' נשים וכולם בזוהר נשא בת רחל ובת בנה ובת בתה דהוי ליה חמותו ואם חמותו ואם חמיו: יב] שלשתן שם אחד ואע"ג דהבא על אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו חייב שלש

אחד הוא ותם משום דכתיב תלתא קראי אבל חמותו ואם חמותו ואם חמיו מחד קרא נפקא ... ת הנה זמה זימת: יג] בת בת אשתו: יד] היא' ס"א מיהו אם התרו בו משום אשת איש ולא התרו ... חייב משום אשת איש: טו] (בהדי בתה ובת בתה) [דמשכחת בתה]: טז] חמיו דשניות ... דלית להו איסור כולל דהיינו המינו דאסור באחות אשתו כלל נמי בבתו משום חמותו ואפי' ... ל"ש: יח] שמות וכגון אחות אשה ואם חמותו לא: יט] שבע' גליון תירץ הר"י בגליון דלא תני ... קדושין ששה תבועל רק בקדושין ששה אח"כ כמו קדושי אחיו ע"כ: כ] נשא בת אדם ... אחותו נכרי דינה בת יעקב: כא] שע"י קדושין תיבת שחל נמחק: כב] שנולדה בת דינה: ... דקאמר מודי ר' יוסי באיסור: כד] שנתקדשו כולם פחות תיבת הלה נמחק: כה] האיסורין ... מתני' בבת אחת וי"ל וכדפרישית: כו] הויין כולה הרי תיבת עלה נמחק: כז] זקן והלא לא תפסי ... ת ו' נמחק: כח] בכרת דחייב עליה חטאת והא דממעט ליה בת"כ היינו מעריות אבל:

וקאי על נשאת לאחי אביו

[יבמות כה:]

סנהדרין פא. יבמות לב:

[תוספתא סנהדרין פי"ב יבמות לב: סנהדרין פא:]

*בתרגום מוזכר הזקן

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה נשאת וכו' אחי האב וכו"ל דס"ג מינו: (ב) ד"ה שנפלה וכו' ליבמה וכו"ל א"כ כצ"ל והד"א: (ג) ד"ה מודה כו' מוסיף כו"ל ואחר כך מ"ס מאי איסור מוסיף וכו' וככלו: (ד) תוס' ד"ה אשת וכו' זקן והלא לא תפסי בה:

◆

רבינו גרשום

מאי לאו דאכליה לחצי פרס · כולית מכדי אכילת פרס ותיובתיה דרב פפא דמתרץ לדברי רבנאי: לא דאכל כל זית וזית שיש בו בכדי אכילת פרס: לא תתירו לו לאוכל פחות מכשיעור כו' והתירו לה לעוברה כו' והתירו לטבול טמא מת כו' כל הני מפרש לקמן: אמר מר לא התירו לאכול כו' · מאי קאמר הכי קאמר אכל פחות מכשיעור חצי שיעור של טומאה לא התירו לו לירד ולטבול כשאכל אותו חצי שיעור מפני שאם ירד וטבל ועלה ואח"כ אכל חצי שיעור והשלימו לחצי שיעור ראשון מצטרפין אע"פ שטבל וחייב לטבול עכשיו ואם הוו מתירין לו לטבול מיד כשאכל חצי שיעור ראשון כיון שטבל ועלה ושוב השלימו אתי למימר אתציא לי טבילה קמייתא שטבלתי בינתים דלא מצטרפי ואינו חייב עכשיו לטבול והוא אינו יודע שכיון שכשעלה השלימו לא עלתה לו טבילה ומצטרפי ואין טבילה אלא באחרונה דהויא טבילה אחרונה שאחר האיסור הויא עיקר: התירו לעוברה שהריחה ביוה"כ לאכול פחות פחות מכשיעור כותבת מפני הסכנה שלא תפיל: **אפי' טובא** · יותר מכשיעור תיכול עד שתשוב נפשה: אמר רב פפא הכי קתני פחות פחות מכשיעור תאכל בכל פעם ואפי' טובא דמצוה לשנות שלא תאכל שיעור שלם ביחד: קתני התירו לטמא מת · לאשה שנגעה בטמא מת דהויא ולד ראשון לתיניק את בנה ובנה טהור דאינו מטמא לא קדש ולא תרומה בנגיעה מ"ט היא לא מטמיא ליה לבנה בנגיעה דאיהי הויא ולד טומאה ואין ולד מטמא אדם ולא חלב שלה אינו מטמא אותו דאע"ג דמשקה הוא כיון דהיינו מאכל של תינוק אמרינן משקה הבא לאכול כאוכל דמי כדתנן חלב אדם בי"ס לתוך הקדירה אבל לא לתוך הקערה דקערה שאין בה אוכל ואמרי' משקה הבא לאוכל אוכל הוא וכאוכלא דאיפרת דמי אבל לא לתוך הקערה דקערה היינו כעין כוס ופעמים משימין בה משקין הלכך אין חולב בה דהוי נולד: וקא בעי בנה אמאי טהור כיון דינק חלב איטמי ליה מחלב דהיינו אוכלין טמאין: וכי תימא לא איתכשר · האי חלב דכולו בא לאכול ואין אוכל מטמא אדם אלא על יד הכשר: ניתכשר בטיפה מלוכלכת שעל פי הדד(שנזורעת)חלב ראשונה שמוצץ הולד אינה נעקרת כולה מן הדד אלא משתייר ממנה על פי הדד ומתוך אותה טיפה יונק התינוק שאר כל החלב משתיירת אותה טיפה על פי הדד וליתכשר שאר החלב שהוא אוכל וליטמא החלב וליטמא התינוק ואמאי בנה טהור: אמר רב נחמן כגון שינק התינוק ביציאה אחת בכח ולא הניח טיפה מלוכלכת שינק הכל ולא נתכשר החלב באותה טיפה הלכך בנה טהור: שתי תשובות בדבר חדא דקא חזינן פומיה דינוקא דטלי חלב כשפוסק מלינק אלמא לא ... טיפה אחת שלא ישתייר ממנו טיפה על פי הדד ומאותה [טיפה] מוכשר החלב וטמא החלב והילד: ועוד מקום חלב מעיין הוא · כלומר דלא חשבינן ליה כמכונס בית ומפקד פקיד אלא מעיין הוא ... מעיינותיה הוא כדאמר תשעה משקין בזב כו' וכיון דמעיין הוא ליטמא בנה · ומנלן דמעיין הוא דתנן חלב אשה מטמא בין לרצון דניחא ליה לאשה דאחשביה ובין שלא לרצון אע"ג דלא ניחא ליה ... ביה וקתני מיטמא אלמא מעיין הוא ואמאי בנה טהור: היינו טעם · דספק ספיקא היא דספק אם ינק כשיעור רביעית שמטמא או אפילו ינק רביעית ספק אם ינק אותו כשיעור ... בנה טהור: האשה · שהיא זבה ונטף חלב מדדיה ונפל לאויר תנור תנור טמא כלומר אוכלין שבתוכו טמא דהחלב הוי אוכל ראשון ואוכל ראשון מטמא אוכל שני על ידי הכשר ומשא לו במאי ... בטיפה כו' אלמא לאו מעיין הוא וצריך הכשר: וכי תימא רבא לא סבירא ליה כר' יוחנן · דאכל הוא וצריך הכשר אלא מעיין הוא: והתניא נמצאת אומר כו' · וליחה סרוחה ... טומאת משקין ברביעית · דבכל תנך ג' כתיב בהו משקה טומאה חמורה בזב ובהיסט: ואי אמרת דלאו מעיין הוא קשיא הא דאמאי ... מעיין הוא ומי סברת דהאי שלא לרצון דקאמר דאמר דלא ניחא ליה לא מאי שלא לרצון בסתמא ומשום הכי מטמא אפילו בסתם דלא אמר דניחא ליה דקי"ל דבסתם דעתיה קריבה ... אבל אי חזינא דלא ניחא ביה לינוקא לא מיתכשר וטהור: אבל אכל אוכלין טמאין ושתה משקין טמאין · באוכלין שהן אב הטומאה קא מיירי דנגעי במת והכי אשכחן דאוכלין ...

*) עד כאן שייך לדף יג ע"א

נושא
לשימת חיובים
באופן הזוכר
ובא על בת בתו

נושא
בירור שיטת ר' יוסי דקתני
דאם עבר הזקן ונשאה
בנו עובר גם משום
אשת אב - והא ר' יוסי
סובר אין איסור חל
על איסור

מקרא
△ (מקשה) קושיות
▽ תשובות

נושא/מסקנה
◇ מה' אם לומר
דר' בן נורי וסומכוס
אומרו דבר א'
- ר' בן נורי
הבא על חמותו
חייב גם אם
חמותו ואם חמיו
- סומכוס
באותו ואת בנו:
השוחט האם
ואת בת בתה
ואח"כ את בתה